

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредиштву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и средњим властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостиничарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Владимир Ракић, начелник II класе среза жичког, округа чачанског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађ. реда, стави у стање покоја с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 6. фебруара, 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Михаило Томић, ванредни писар I класе начелства окр. рудничког и вршилац дужности писара среза качерског на основу § 76 зак. о чиновницима грађанског реда, у интересу државне службе, из исте отпусти.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. фебруара 1904. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, од 16. јула 1866. године, — решено је:

да се место Варварин, у атару општине варошице Варварина, које је насељено ван варошког рејона исте варошице, обележеног одобреним регулацијоним планом, — прогласи за село, под називом „село Варварин“, с тим, да ово село и даље остаје у саставу садање општине варошице Варварина, у срезу темнишком, округа мравског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. фебруара 1904. год. у Београду.

РАСПИС

СВИМА ОКРУЖНИМ НАЧЕЛСТВИМА

По члану 85. закона о општинама, све одлуке општинских одбора, достављају се надлежној надзорној власти у препису.

Као што се види, ова законска одредба не чини изузетак од овога правила ни са оним одлукама одборским, које се доносе према члану 122. закона о општинама.

С тога, нека надзорне власти одмах издаду потребна наређења, да им се у препису одмах достављају и оне одлуке одборске, које одбори доносе о уклањању председника и кметова.

Чим надзорна власт такву одлуку прими, нека је одмах разгледа, па, ако приметити, да је иста ма у чему незаконита и противна одредбама члана 122. закона о општинама, нека је одмах доставља мени са својим извештајем.

Нарочиту пажњу нека надзорне власти обратe на то, да ли општински одбори, у случајевима уклањања председника и кметова, наређују у року који прописује поменути члан 122. нов избор часника, на место оних које је уклонио.

Где год општински одбори, противно томе законском наређењу, неће или оклевају да одреде дан за нов избор, ту нека надзорна власт, по праву које јој даје члан 146. закона о општинама, писменом наредбом опомене одбор на вршење своје дужности, па, ако одбор ни по тој опомени неће да одреди дан за сазив збора, онда нека надзорна власт поступи по члану 37. поменутог закона, а, према одборницима, који не буду хтели да врше своју дужност, надзорна ће власт поступити по члану 149. закона о општинама.

Надзорна ће власт поступити по члану 149 и онда, кад општински одбор неће, ни на писмену опомену, да одреди заступнике уклоњеним часницима из своје средине, већ за заступнике одређује друге кметове који нису уклоњени, или кад му је и иначе одлука, по члану 122. закона о општинама донесена, противна закону.

ПБр. 2943.

22. јануара 1904. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Стој. М. Протић

ДЕШИФРИРАЊЕ

2. Разни системи шифара

(НАСТАВАК)

1. Најпростија шифра ове врсте, звана „шифра Јулија Цезара“ састоји се као и најпростија шифра на бројеве у томе, што се слова просто испремештају, тако да је н. пр. а = в, д = ж итд. Ма колико да је непоуздана ова метода шифровања, ипак се она дан данас често употребљава. Само се по себи разуме да се ствар може отежати, кад се речи пишу без поделе или с лажном поделом, кад се мешају non valeurs, или кад се употреби метода опата Тритхајма, према којој се има у приправности извесан број азбука, око 10 до 25, које се по извесном реду мењају. Дакле шифрира се н. пр. прва реч, први ред, први став по првој азбуци, друга реч, други ред, други став по другој азбуци итд., услед чега је дешифрирање наравно отежано.

2. Сличан томе је систем азбуке од Крона. Али он је тако компликован, да је иследнику врло тешко, управо немогућно што год учинити.

3. Једна врло често употребљавана шифра, то је тако звана вокална шифра (шифра од самогласника). Свако слово изрази се са два самогласника, а кључ за то можемо удесити сами; н. пр.: о = ое, д = ие, ђ = ао, и = уо. Тако би депешу, у којој би имали јавити реч „дођи,“ написали овако:

иеогаоуо

То изгледа сасвим бесмислено, а може још више да се замрси, кад се умешају сугласници као non valeurs, а за тим начине речи, те тако предња депеша гласила би н. пр.:

иде орек ако учо.

То би се могло понајпре сматрати за шифру на речи, те би тако дешифрирање задало великих мука.

4. Има још једна заплетена шифра мултипликациона шифра, тако звана chifre

quarré, chiffre par excellence, chiffre indéchiffrable, звана и руски квадрирана шифра.

	a	e	i	o	u
u	d	e	r	b	i
o	q	w	a	p	h
i	l	z	k	y	s
e	m	f	v	o	c
a	x	n	u	g	t

Ова се шифра највише употребљава, јер је сразмерно најпоузданија, а за тим добра је и с тога, што је човек не мора носити уза се, јер је може упамтити и из памети саставити. Њу је пронашао један дипломата у 1589 и с тога је остављамо са латинском азбуком. пошто наша има 30 писмена, која не би могла стати у обим ове таблице. За употребу ове шифре потребна је ова таблица и једна „изабрана реч.“ Пошто је дакле табела основана на латиници, то ћемо и примере изнети, према словима, на страном језику, дакле на немачком. Према томе узмемо, да је „изабрана реч“ (лозинка) „Leipzig“ и да морамо јавити:

„Einstweilen nichts thun“

Онда се депеша најпре напише у стављеним словима, а испод ње стави „изабрана реч“, и то тако, да увек једно слово „изабране речи“ дође под слово депеше. Ако су слова изабране речи испрљена, онда се почиње истом речи изнова; дакле:

Einstweilen nichts thun
Leipzig Leipzig Leipzig

Најпре потражимо прво слово текста (дакле e) у најгорњој хоризонталној линији табеле и прво слово „изабране речи“ (дакле l) у првој вертикалној линији табеле, а за тим пођимо од најгорњег e на ниже, (вертикално) и од крајњег l десно (хоризонтално), док се обе линије не споје: налазамо q. За тим узмемо у најгорњој линији друго слово текста (дакле i) и у првој линији лево друго слово „изабране речи“ (дакле e), повучемо опет на ниже, односно на десно, и нађемо o и т. д. Та депеша би дакле шифрована гласила:

q o w h t f m i q o c n s k t y b i h d u

Та депеша се чита на овај начин: Испод шифре напише се опет „изабрана реч“, и то опет тако, да слово дође испод слова. За тим се тражи прво слово изабране речи у првом вертикалном реду лево (дакле l), за тим се у реду, у коме је то слово (l) иде десно док се не нађе прво слово депеше (дакле q), а одатле се иде вертикално на више докле се у најгорњој хоризонталној линији не нађе слово e, као прво слово правог текста; за тим се опет тражи у левом вертикалном реду друго слово „изабране речи“ (e), пође се хоризонтално до другог шифрираног тек-

ста (o) а од овога вертикално на више до најгорње вертикалне линије, где се нађе i и тако даље.

На исти начин и према истој табlici може се писати и бројевима. Пошто би таква таблица од бројева захватила сувише велики простор листа, то ћемо је овде тачно описати тако, да је сваки, ко се за ствар интересује, може нацртати. Та таблица, скраћена изгледа од прилике, овако:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	
1	a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a
2	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b
3	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b	c
4	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b	c	d
5	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	a	b	c	d	e

Таблица потпуно изгледа овако, само што хоризонталне линије теку до броја 25. док се на исти начин не сврши слово z, тако да би у шесту хоризонталну линију дошло прво слово f, у седму g, у осму h, у девету i, у десету k, у једанаесту l и т. д., оним редом којим тече и горња хоризонтална линија. Дакле да узмемо онај пример из прве таблице на слова. Тако слово „изабране речи“ (l) одговарало би броју 11, који је уза њ, а прво слово депеше (e), броју 5 у оној горњој линији, те тако би се на место нађеног слова q ставила сума оба та броја (дакле 16). Оваква употреба цифара је куд и камо ређа, но и такву шифру употребљавају махом у пола образовани људи; дешифрирање такве шифре могућно је само на основу „пуког случаја.“

Овај пак „случај“, као што напред наведосмо, врло ће често припомоћи иследнику, али ни у једној као у последњој методи шифрирања, пошто може међу хартијама дотичног лица наћи или таблицу с бројевима (која може бити произвољно удешена) или „изабрану реч“ написану или означену. Доста пута моћи ће можда чак из целог понашања дотичног лица, из његових односа, његовог саобраћаја искривинати, шта је могла бити „изабрана

реч“. То је већином име, и кад се учини покушај, да се као „изабрана реч“ употребе имена, која су с дотичним лицем у каквој вези, у већини прилика наћи ће се истина. Покушајмо с местом рођења, именом завичаја, главном реком у земљи, с вароши, земљом у којој се дотични најпосле бавио, даље с именима људи, који су у тај мах били славни или познати, или који су били од важности по положају, занат, отаџбину дотичне личности (н. пр. славни људи из уже отаџбине или славни људи по струци као: Гутенберг за штампаре, Сенефелдер за литографе, Ханс Сакс за обућаре). Таквим разним комбинацијама може се после дужег или краћег труда доћи до успеха.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича
Преводи Љ. Б. свршени правник

(НАСТАВАК)

5

Женски казамат

Он је невелики.

Свега једно одељење, са десет лица. Јер женскиње издржава на Сахалину нарочиту казну: дају их насељеницима у „сажитељке“.

У казамату су само оне које су под ислеђењем.

При нашој појави устају две с ногара.

Једна — старица черкескиња, убица ни слова не разумевајући руски.

— Друга — млада жена. Сељанка Вјатске губерније. Доспела на робију за то што је подговорила кума, да јој убије мужа.

— Зашто?

На силу су ме дали њему. А кума сам волела. Мислила сам да ћемо заједно на

робију отићи. А они њега на једно место а мене на друго.

Овде је она извршила редак преступ на Сахалину.

С оружјем у руци бранила је свога „сажитеља“.

Посвађао се он с насељеницима, на њега полетели њих деветорица и отпочели бити.

Тада је она потрчала у колибу, сподбила пушку и опалила на првога од њих који јој је дошао под руку.

— Шта, ваљда си заволела, шта ли, сажитеља?

— Да боме, заволела. Да га нисам заволела зар би га стала собом штитити, — јер могли су и мене убити.... Красан човек; мислила сам век да проведем са њиме, а сад ето ти....

Она брише сузе које јој навиру на очи, и отпочиње тихо, безгласно јецати....

Ништа јој неће бити! — умирује мене надзорник. — Осуде је, и опет даду каквом удаљеном насељенику за сажитељку..... Жене код нас на Сахалину су некажњиве.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Заиста, с једне стране изгледа, да су некажњиве.

Но зар је могуће измислити теже казне од тог „давања“ за сажитељку, давање жене која је заволела тако силно, пламено, која је готова, живот жртвовати.

Зар вам то не задише нечим давно мртвим? Преживелим временима, крепосним правом, када су такође „давали“, веома спокојно, титрајући се туђим животом и срцем.

Од свију оделења казаматских које смо прошли, ово мало оделење, са једва десетину лица чини, без мало, најтежи утисак.

Ђелије

Влажно, тежак, смрадан, несносан ваздух, но доста видно.

Такав је општи утисак корсаковских појединачних ђелија.

У њима се држе одвојени кривци који су под ислеђењем, и осуђеници за казну због какве велике кривице.

Ево — Авдејев.

Младић с непријатним лицем и одбијајућим погледом.

Необично је циничан. Чини утисак уловљеног курјачића пуног злобе.

Чисто изгледа, да би што већа сличност била, он непрестано стоји код прозорчића на вратима — гризе дрво. И одгризо је прилично. Чини се човеку да он тиме оштри зубе.

Авдејеву је сада око 19 година, а у петнаестој је био већ сматран као неправим преступник.

Осуђен је на вечиту робију.

Већ у 14. години учинио је он био највећи злочин: убио оца и мајку.

— Зашто си их убио?

— А зашто се убија? За новац!

Његов кратки живот — цео роман.

Незаконити отац — официр. Мати — заробљена Туркиња.

Његов отац се сблизио с њоме за време последњег руско турског рата, и довео је заједно с рођеним дететом, у Русију.

Ни отац ни мајка нису волели несрећног малишу. Доста имућни људи, они су сасвим запустили дете. Авдејев једва уме да чита.

— Зацело, да су самном људски поступали — не би их клао.

О свом злочину Авдејев говори спокојно, хладнокрвно, цинички.

Богати новци су били — 30 хиљада. Да сам стругнуо преко границе — и ту! Но не, ударио сам пијачити! Био сам мали глуп још!

У казамату Авдејев излази из ђелије да би легао на кобилу, под шибу, — устаје с кобиле; да би дошао у ђелију.

Упорно одбија сваки рад. Пробао је да бежи, — ухватили.

За време робије зарадио је 500—600 батина.

И о томе говори такође спокојно, мирно и цинички.

— А због чега ти не пристајеш да радиш?

— А тако! Не ћу — нити ћу.

— Али у будуће шта ћеш? Умлатиће!

— Умлатити, то не смеју.

— Али боли ипак?

— Да боли — боли, али треба трпети.

— Па зар је то боље, него радити?

— Свакојако боље. Измлате, — па пуште. А рад од јутра до мрака сваки дан.

— А у ђелију седети, зар је пријатно.

Ништа! И то је за људе!... Али то вам отворено кажем: радити нећу! Обалите, удрите, макар пребили, — радити нећу.

Он чини тежак утисак. На мене је оставио упечаток „узјогуњеног кљусета“.

Кљусе које су много сецали и бичевали а које се зауставило и ни корака неће маћи напред, па ма како га силно тукли.

У таквим случајевима, мало искуснији кочијашци пуштају кљусе да предане.

И мени се чини да би добра доза бромовог калија имала куда и камо бољег дејства на тог болесно-раздраженог с растројеним нервима, одвратног и пренесрећног момка, но шиба.

У реду с њим — осуђеник Бабаев. Јерменин Ериљанске губерније.

Са симпатичним лицем, на коме за време разговора сија благ умиљат осмех.

Зејтинасте очи, као да су вечито пречуене влагом.

Меким и пријатним гласом уме он да говори тако њежно и умиљато.

Код њега се осећа уметничка жица.

Веома воле да црта, стално једно исто и то: генерале с прсима пупчастим као котур, на тако исто пресатим коњима. Тим његовим сликама препуни су зидови његове ђелије.

За њега је најдрагоценији поклон — кутија с бојама.

Тада се у његовим очима блиста толико среће....

Његова је специјалност — убијање другова.

У одреду новодошлих осуђеника, он прокљиви који су од новајлија с новцем, и мами их на бегство.

Описује страхоте казамата и лакоћу бегства.

Обећава набавити пасош и бити ода-ним другом.

И није ни мало чудо, што новајлије верују добродушном и милом тону његова гласа, умиљатом осмеху и тако симпатичном лицу.

И негде дубоко у пустој тајги он убија друга. диже новце и враћа се у казамат.

Са тим новцем он после живи, проводи се, купује себи боје и црта своје омиљене генерале.

Осуђеници га криве за шест убистава. Званично је окривљен за два.

Потера послата за њим при последњем бегству, — бежали су у троје, — наишла је прво на један труп, па — на други, — и по том страшном трагу пронашла је Бабајева.

Ево човек, који је „осуђен на живот“.

Ислеђење о њему протеже се, по саха-

линском обичају, неколико година; и нај-

страшнији је за њега онај моменат, када се ислеђење заврши, и њега преведу из усамљеног затвора у општи.

Он се боји и да помисли на овај тренутак.

Затвореници ће га убити.

О, Боже! Како је јадан, чемеран и презрен тај живот којим он живи а који он ипак воли но смрт.

Вечна бојазан освете, од стране осуђе-ника, развила је у њему уображење гонења.

Нигде не излази из ђелије, отказује се и од саме шетње.

Чак се боји изаћи у пратњи војника.

— Јурне ко и убије.

И када он то говори, трепет прелеће преко његова пребледела лица, а очи су пуне таквога страха, као да је већ издигнут над њим го нож.

Такав је вероватно израз лица, код човека који лежи оборен на земљи и чека самртни удар.

Он ће по свој прилици сићи сума од те мисли. и... то би можда било боље за њега.

Боље и безумље, но то страшно знање, вечити трепет, вечити страх.

Казаматски морал

„Казамат“, то је — званичан назив. Незванично га осуђеници зову добродушно ироничним именом „Коба“.

— Но, па како живите, браћо?

— Па добро, ваше високоблагородије; живи наша коба.

— А то је такође ваш радник? — питате ви за кога.

— Да, од наше кобе.

— Назив је дошао од речи „кобила“ — клупа на коју леже осуђеник када га казне шибом.

Осуђеници, као што је већ познато: или се довозе морем преко Одесе, или се проводе Сибором преко Каре.

И према томе се деле на „прекобарце“ или „пексимитлије“ и на „Каринце“ или „Злотрије“.

Назив „пексимитлија“, чак је нешто мало и презрив.

— Шта су они видели? Пловили и јели пексимит, чудна ми чуда!

Док „Каринцима“ се указује нека нарочита пошта од стране осуђеника.

Путујући, они по сибирским станицама поднесу много беде и јада, због чега их и зову „злотријама“.

У сибирским „централама“ (средишним казаматима) и на Кари они су свршили виши курс робијашки, школовали се као на каквој академији казаматској. Знају сва уређења, обичаје, законе. Сибирски робијаш ужива опште поштовање код Сахалинаца: у Сибиру су робијашци сложнији, имају своје законе који су се деценијама образовали и стварали; законе чврсте и непоколебиве, тамо има другарства, а свега тога мало има на Сахалину.

Но у брзо, та разлика се истире „Прекобарац“ ускоро стаје у ред, с Каринцем сроди се моралом и обичајима робијаш-

нице, постаје „печенији“ од сваког „карица“ — тада речи „каринац“ и „двопек“ чују се једино за време свађе.

Ђути ти! С ким говориш шушо? Ја сам бар прави Каринац. А ти ко си? Пфу!

Једном речи пексимитлија!

Робијашница се дели на четири касте:

- 1) Иване,
- 2) Храпе
- 3) Играче (коцкаре).
- и 4) бедну Шпанку.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

(НАСТАВАК)

5

— Тврдо решен да овога вечера покуша бегство, па ма шта га снашло, Милан је, при поласку из кварта, сâм подсетио жандарма да му метне лисице на руке, али је у исто доба и замолио да га не стеже много. Невешт жандарм могао се само изненадити оваквим тражењем једног зликовца, али не и разумети га. А циљ му је, међу тим, био са свим прост. Требало је пошто пото задобити поверење спроводниково, и у неколико га морално обвезати да мало попусти лисице, без којих се, ни у ком случају, није могло проћи. Све је, као што се види, било тачно предвиђено, па се, на жалост, све тачно и остварило.

— Чим је, у друштву са спроводником, савио у мрачну улицу поред Булевара, зликовац мало заста и замоли жандарма да може подићи намерно срозану чарапу. Чисто изненађен што га још и за ово пита, спроводник само рече: „жури се“ и маши се табакере. За време док је он безбрижно савијао цигару, дотле је зликовац, користећи се лабавошћу веза на рукама, скупио читав прегршт прашине, и у тренут ока сасуо је у очи своје спроводнику. Збуњен овим изненадним препадом спроводник је сасвим смео с ума да викне за помоћ. Док је успео да прогледа и дође к себи од изненађења, зликовац је већ био у оним баштованцима преко пута М. Пиваре, а одатле је му лако било докопати се *Карабурме*, ископати упљачкани новац, упутити се Вишњици и тамо, за добре паре, наћи човека који га је још исте ноћи пребацио у Борчу, где је имао ваздан пријатеља, или боље рећи јатака.

— Све ово могао је он безбрижно извршити, као што је и извршио, само с тога, што његов спроводник није ни у колико познавао своју дужност. У место да о бегству Милановом извести одмах најближи квартал, те да се благовремено нареди успешна потера за бегунцем а коњичком жандармеријом опаше цела престоница, он је целе ноћи журио по реону кварта палилулског, уображавајући тврдо да ће ухватити побеглог зликовца и на тај начин, можда, прикрити своју бруку. Кад се вратио у квартал било је већ 9 часова пре по-

дне. Разуме се већ, да је одмах саслушан и притворен.

* * *

— Док је београдска полиција предузимала најенергичније кораке за проналазак побеглог Милана, а Владимир лично журио и дању и ноћу по селима у околини престонице, дотле је убица мирно пирио са својим јатацима у Борчи и са нарочитим задовољством слушао њихове похвало о својој уметности и дрскости.

— Било је ту, разуме се, свакојаких вицева на рачун београдске полиције. Чак је предлагано, да се Миланова фотографија пошаље писару Владимиру за успомену. Треба знати, да се у ово доба при Управи града Београда није обављало фотографисање криваца, као што се то данас практикује.

— Предлог овај, до душе, није могао бити остварен само с тога што Милан није имао куражи да оде у Панчево ради фотографисања, али је зато са београдском полицијом одиграна једна већа и много жалоснија шала, због које се доцније и сам убица Милан често пута кајао. Читаоци се већ сећају да је реч о писму које је упропастило Владимира, а које је један од јатака пренео у Београд и бацио у поштанско сандуче. Поред просте шале на овај корак руководила их је још и жеља да Владимира пошто пото уклоне из београдске полиције, и тиме га омету о ревносном трагању за бегунцем.

— Писмо ово, чије су нам страховите последице већ познате, само је доказ више о незгодама и неприликама којима су због савесног и ревносног рада изложени полицијски чиновници.

* * *

— Пошто је, захваљујући уметности својих јатака, дошао до заграничног пасоша, Милан је отпутовао у Румунију која је у ово време служила као сигурно уточиште свима нашим побеглим зликовцима. Са упљачканим новцем, који је износио суму око 40.000 динара, бегунац је закупио један мали спахилук близу Крајове и на њему провео пуних 10 година у друштву са једним од својих старих јатака, који га је још из Борче пратио.

Ма колико да је Милан био пажљив према овој својој другој пријатељу, ипак се дешавало, нарочито последњих година, да су чешће долазили у сукоб. Стари јатак имао је обичај да се чешће опија и том приликом говори много више но обично, а то се Милану никако није свидело. Ма да ни најмање није сумњао у искрено пријатељство свога друга, ипак се бојао да се овај у напитом стању не изрекне о злочину у Београду, а тада би могло бити свашта. Мештани су са полицијском влашћу иначе попреко гледали на њих двојицу, као на странце који на њихову штету згрћу паре од закупљеног имања. Потребна је била само једна незгодна реч па да негостољубива и на новац до зла Бога похлапа румунска полиција кидише на њих. Све ово знао је Милан врло добро и с тога је свом снагом настојавао да свога друга

одвикне од пића и друштва. На његову велику жалост, постигнуо је сасвим противне резултате. Стари јатак отпочео се опијати из дана у дан и у приликама брбљати све више и више. Најзад се десило и оно чега се Милан највише бојао. На прекор својих кафанских другова да је он само слуга Миланов и ништа друго, пијаница је једне ноћи изјавио како он има Милана у рукама, а то је било довољно полицијскоме комесару да га одмах сутрадан отпоче озбиљно испитивати о смислу ових речи. Немајући храбрости да сачека резултат полицијске истраге, која је узгред буди речено, била безуспешна, Милан покупи сав готов новац, преко 150.000 динара и са истим, још истог дана побегне са спахилука. На 2 дана по овом бегству прешао је у Србију с тврдим уверењем да га нико неће познати, као и да се на његов злочин у велико заборавило. И није се преварио. Захваљујући неумесном премештању полицијских чиновника у престоници, својој измењеној физиономији, лажном пасошу који је гласио на име *Марка Т...*, трговца из Суботиче, а нарочито своје богатству, Милан је могао одести у једном од првих београдских хотела и ступити одмах у везу са неколико трговачких посредника ради стварања једног већег индустријског предузећа.

— Пред *богатим странцем*, који је дошао у Србију са великим капиталом, отварала су се услужно врата на секретарским канцеларијама Министарства Народне Привреде за време тражења повластице ради подизања извесне фабрике у К... Најзад је и ова ситница била повољно свршена захваљујући нашој јединственој услужности и пажњи према *интелигентним странцима*. Милан је, на 3 месеца по свом преласку у Србију, а са најубавнијим препорукама Министарства Народне Привреде већ у велико подизао своју фабрику у К... После годну дана постао је српским подаником, а на неколико месеци по овој одликован је таковским крстом IV-ог степена

— Ништа му више није сметало да после трогодишњег бављења у К... почне озбиљно мислити и о породици, за којом је одавно жудео. Све му се некако чинило да ће, заснивањем исте, изједначити се у свему са поштеним и честитим људима и потпуно заборавити на прошлост о којој је, и против воље, чешће мислио. Као човек угледан и богат, могао је добити девојку из најбогатијих, најчестијих и највиђенијих фамилија у месту и околини, али он то намерно није хтео. Узео је једну сироту али у исто доба и честиту девојку из К... и тиме је прибавио опште поштовање својих суграђана. Богатство његово, при том, расло је из дана у дан и у ово време могао је имати око 200.000 динара капитала. И сама мала деца била су уверена, да у К... није било никог срећнијег и задовољнијег од газда Марка. У срећу своју ни он сам није сумњао, али што се тиче задовољства ту је ствар сасвим друкчије стајала.

— У оноликој истој мери, у којој се осећао срећан у богатству, угледу и породичном животу, у толикој је и његово неспокојство расло из дана у дан; у то-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лико је и сећање на прошлост било све јаче и јаче.

— Грижа савести, о којој је некада с презрењем говорио, почела се сада у њему постепено јављати. Да би је колико толико паралисао, ударио је у разна добродетелства. Углед му је услед овога, из дана у дан растао, али га грижа савести ипак није остављала. Дешавало се, истина, да је по некад заборавио на њу, али је довољно било да се само поведе говор о каквом убиству, или да у новинама наиђе на опис каквог убиства, или на име свога бив. иследника Владимира, па да одмах промени боју лица и отпочне мислити на своју прошлост. У оваквим приликама најрадије се повлачио у своју собу за рад и ту, у потпуној самоћи, размишљао по читаве часе о извештачености и несталности свога положаја, и опасности која му је сваког часа претила. Па бар да је био сам, не би, чинило му се, тако много ни марио, али овако морао је мислити и о породици. Та он сада само за њих живи... Он ће, ако буде потребно, пре сјурити себи куршум у главу него што ће допустити да они због њега морално пропадну. А шта лакше од овог последњег! Једна обична случајност, један сусрет са капетаном Владимиром биле би у стању да ставе на коцку и његов живот и његову част.

— Колико је и колико пута само, претисњајући овако, долазио до закључка: да ће најбоље бити ако оде Владимиру, чије је кретање у служби с нарочитим интересом пратио, и преда му се на милост и немилост. Био је, не зна ни сам зашто потпуно уверен, да би се овим кораком, па ма како се он свршио, ослободио велико брига и гриже савести, али се, и поред свега овога, није никако могао озбиљно решити да своју намеру у дело приведе. Недостатак довољне храбрости с једне, и љубав према породици с друге стране, на крају крајева уздржале су га од овог корака.

— Суђено му је било, дакле, да цео свој живот проведе у бризи, страху и очајању; да се, што но кажу, плаши и од своје сенке. Довољно је било, да га неко мало озбиљније и оштрије погледа, па да одмах сав претрне. Неколико пута, пак, умало се сам није издао.

— Један од његових слугу случајно је, и у најбољој намери, казао једног дана пред његовим најстаријем синчићем како *одавно и врло добро познаје старог господина*. Када је наивно дете испричало ово своме оцу и, то урођеној му радозналости, упитала га одкуд га њихов слуга *тако добро познаје*, настала је читав узбуна у кући. Требало је да прође читав сахат, за које је време газда Марко у својој соби најозбиљније испитивао збуњеног слугу, па да се цела ствар разјасни. Дуго и дуго времена посла овога случаја, млађи се нису смели упуштати у разговор с децом.

— Други пут, опет, и то убрзо после овог догађаја, умало није напустио и кућу и породицу па побегао у свет због једне најобичније случајности.

— Београдске полиција беше ухватила једно проблематично и по све сумњиво

лице, које не имађаше код себе никаквих исправа. Позвано да каже које и одкуда је? лице ово изјавило је: да је родом из из варошице К... и да је, до пре кратког времена, радило у фабрици г. *Марка Т...*

— И ако је ово била једна од најобичнијих лажи којој притвореници Управни врло често прибегавају да би моментално прикрили своју идентичност, ипак је он у њој и поступку београдске полиције која је од среске власти у К... депешом тражила извешће о истинитости исказа притвореног лица, назрео толику опасност за себе, да умало није, као што смо већ поменули, побегао у свет. Умирио се потпуно тек онда, када је лично отишао у Управу града Београда и уверио се, да се притворено лице на њега позвало само с тога што никога другог из К... није познавало, а о њему је, као угледном човеку, слушало од других лица.

* * *

— Већ је 4 године како *газда Марко* председникује у К... на опште задовољство свију суграђана. Нарочито су му уписивали у заслугу што је озбиљну пажњу покложио личној и имовној безбедности грађана и улепшавању варошице. Ради постигнућа овог последњег циља, *газда Марко* трошио је чак и свој сопствен новац.

— Златан човек, брате, у сваком погледу, додавали би обично мештани кад год би се повео разговор о њиховом председнику.

— Да га Бог поживи узвикивали би други.

— Штета што је јабанац прихваћали би трећи.

— Камо среће да су наши угледнији домороци ма и налик на овог јабанца завршавали би четврти! — — — — —

* * *

— То је било лицем на Михољдан год. 189... Неколико угледнијих грађана К...их седели су пред хотелом код *Јелена* и разговарали о новом избору општинског чашништва, који се имао обавити кроз месец дана. Што се тиче *газда Марка*, сви су били сложни у томе да га поново бирају за *председника општинског*, али се нису могли сложити у избору личности за чланове и одборнике. Сваки је, некако, циљао на себе и с тога се, разуме се, нису могли сложити. Као што већ обично у оваквим приликама бива, из простог говора прешло се у препирку а из ове у свађу. Најзад су разлози уступили место узајамним пребацивањима и окривљењима, те је могло бити свашта да се у моменту највеће свађе не зауставише пред хотелом једна путничка кола, чији просед отмен и озбиљан путник постаде на мах предмет пажње кавгадија. Разуме се већ, да се одмах почело нагађати које он, што је и зашто је дошао? На штету њихове моменталне радозналости, то није знао ни сам кочијаш који га је довезао. Лако је појмити, да је ово још више загољило њихову познату, паланчанску радозналост, те су с тога нестрпљиво ишчекивали повратак хотели-

јера који беше отишао да покаже госту собу и понуди му своје услуге.

— И не обзирући се на разноврсна и уобичајена питања хотелијерова, чији је циљ на крају крајева био задовољење жеље радозналих гостију, непознати путник, пошто је довео у ред своје одело, запита оштро: *„где је овде општински суд?“*

— У место одговора, услужни хотелијер позва једног момка и нареди му да господина отпрати до општине.

— Господин сигурно долази по каквом званичном послу? додаде скоро у очајању холелијер.

— Може бити, одговори му немарно непознати и оде с момком.

— Море ово је нека велика зверка, било је све што је хотелијер на питање својих гостију могао одговорити о непознатом путнику.

— Па ипак, само кроз један сахат, цела варошица знала је да овај путник није био нико други до *Владимир Н...* грески начелник у пензији кога је Главна Контрола по тражењу општинског суда, изаслала ради прегледа рачуна цркве К...

* * *

— И не слутећи каква му опасност прети, *газда Марко* седео је у својој председничкој канцеларији и у највећем расположењу ђаскао са неколико одборника, кад у заседање одједном упаде служитељ и јави: да један господин из Гл. Контроле жели код господина председника.

— Пусти га одмах рече председник, и пође у сусрет непознатом, који се појави на вратима.

— После уобичајеног узајамног представљања и врло кратког разговора о послу који се имао отпочети, Владимир, јер је то он одиста био, опрости се и оде, пошто је претходно предао председнику своју карту — посетницу, и казао место где га може наћи.

— Позната је већ ствар, да се приликом узајамног представљања ретко кад упамте имена и презимена, па је тако и овога пута *газда Марко* сасвим пречуо име и презиме комесарево. Тек кад је доцније, остав сам у канцеларији, бацио случајно поглед на посетницу Владимирову, и на њој прочитао оно што никад није мислио прочитати: име и презиме човека од кога се тако много бојао, јекнуо је очајно и срушио се на једну фотељу.

— Било је потребно да прође читав сахат, и да га служитељ двапут опомене на излазак из канцеларије, па тек онда да се прене из неког чудноватог душевног стања, неке врсте заноса, у коме је у исто доба било и бојазни и борбе, и дрскости и гриже савести. Сва његова прошлост за ово кратко време изашла му је пред очи. Тек сада могао је потпуно појмити колико је била трошна зграда коју је часно и пошгено подизао за пуне 24 год. само с тога, што је темељ био несолидан, труо. Чак му дође чудновато, како је ово зграда са тако slabим темељом могла и до сада трајати.

— Цео његов живот од извршеног злочина над удовом С... па до сада био је,

дакле, једна од најдрскијих коцкарских игара у којој је он учествовао по цену своје главе. Све до сада, срећа је била на његовој страни. Ризикујући главу, дошао је до богатства, поштовања и породице. Једна скитница, крадљивац и убица, који је раније био лишен свега и свачега, није, у осталом, могао ништа више ни желети. Кад би се са ове стране посматрала срећа и задовољство, могло би се, на сваки начин рећи да је он до овог момента био и срећан и задовољан, али шта ће сада?

— Хоће ли чекати да му с лица здеру образину поштена човека, или ће благовремено, још вечерас, побећи у свет и тамо, са готовином која му је стојала на расположењу, провести остатак живота. Јест, али жена и деца!

— Шта ће с њима?

— Да их остави, не може. Воле их више него себе. Да их поведе, апсолутно је немогуће. Не, не, он неће бежати. Та он се коцкао за главу пуних 24 год. па ће и сада окушати срећу. Можда још није све изгубљено. Та Владимир га, то је било јасно као дан, није на познао, а и он сам није њега познао. Природна ствар у осталом. Велики размак времена, без мало четврт века, измену их је обојицу у толикој мери, да су један другом остали непознати приликом првог састајка, а први су утисци, као што се зна, најјачи.

— Он, бар, Владимира није познао, нити би га икад могао познати по спољашности. Са свим је друга ствар, пак, што му се, под неким необјасним унутрашњим утисцима учинило да познаје своју жртву. То је могло бити само услед његове опште и спољне бојазни, али најзад, ту су очи које сасвим друкчије говоре.

— Али, ако се овакав исти утисак јавио код Владимира, или и доцније јави... шта ће онда бити?... Не, то је немогуће. Између њега и Владимира има знатне разлике. Он се и боји и трпи због почињених злочина, а Владимира само може типшати учињена му неправда. Дакле нема се чега бојати, али ипак мора бити веома обазрив, бар док Владимир не оде из К.... Срећом, он нема тако много посла; свега неколико дана.

* * *

— На 2 дана после доласка у К.... седео је Владимир у одређеној му канцеларији и најозбиљније срачунавао неке црквене приходе, кад у канцеларију изненада уђе газда Марко.

— Дошао је, рече, да види шта господин ради и упита га да ли му што не достаје.

— Ах, ви сте врло пажљиви, одговори му Владимир смешкајући се и понуди га да седне, чему се овај радо одазва.

(СВРШИТЕ СЕ)

ДИНАМИТ

Забављен неким хитним послом, ја сам могао лећи тек око пола ноћи.

Уморен радом и седењем, нисам могао одмах заспати. и онако лежећи тешио се бар тиме, што ћу, кад већ заспим, спавати без прекида, јер је већ превалило пола ноћи, те не ће бити ни депеша ни друго што.

Али тек што сам ја свео очи, кад неко стаде ударати у прозор да се кућа тресла.

Кад сам отворио прозор, момак ми само рече: „хитна депеша“ и убаци је кроз прозор.

И збиља, кад сам отворио депешу, то беше шифра од некаквих 150 група, а горе пре адресе, стајало је: „врло хитно“.

Није се имало куд, већ је ваљало приступити дешифрирању, јер од спавања није могло бити ни речи.

Већ у самом почетку депеша је била интересантна за мене, и правдала и своју хитност и време кад је послата.

На име, тамо се тражило објашњење: какав је то динамит нађен на прузи, о коме се говори у једном престоничком листу, а међутим, власт није известила Министра.

После прекора, што их је Министар учинио, тражен је одговор телеграфским путем.

Ова ме је депеша, признајем, изненадила.

Ја нисам имао појма о томе, да је у моме подвлашћу нађен динамит на железничкој прузи, а то већ доноси чак и престонички листови. Колико незгода за моје честољубље и репутацију једнога доброга полицајца!!

С места сам телеграфисао капетанима дуж пруге и свима железничким станицама у округу, тражећи извештаја по овоме, и већ сутра до подне добио сам извештај, да је чувар пруге на километру том и том, нашао две кутије динамита на самој прузи а на размаку од једног километра, и да је то све предао шефу станице.

„Пошто је,“ вели се у извештају, „и секциони инжењер утврдио, да је то динамит, одлучено је да се још данас преда среској власти, која је по јучерашњем извештају већ приспела на лице места да учини извиђај.“

Овај извештај био је за мене гром, нарочито што се тамо додавало, да су то бацили бугарски официри, који путују за Турску, бојећи се да се то не нађе код њих при прегледу на граници, и што се то, до некле, поклапало са напоменама у министровој шифри.

Кад сам у извештају наишао и на то, да је срећа што су кутије са динамитом пале на средину пруге, те их вечерњи воз није могао нигде закачити, иначе, вели се, од воза не би остало ни парче, ја сам се скаменио, и благодарио Господу Богу, што је ово зло отклонио.

Стојећи, овако, пред једним веома незгодним фактом, ја сам морао да смишљам: како ћу бар целу ствар да ублажим; да сведем на што мању меру, и тако поднесем извештај: како је истина нађен динамит, али како су то загубили они, који су без дозволе ловили рибу по Морави.

Признајем, овде је било мало утехе и за мене и за саму ствар, али тек је било потребно, да Министар и публика не остану

под оним утисцима, да је ово какав атак на нашу железницу, или да се у опште њоме проноси динамит за Турску, поред толиких наредаба владе, да се то спречава свима силама.

После овога остало је, да се сачека резултат извиђаја среске власти.....

Сутра дан око девет сати, жандарм ми пријави писара среза и ја рекох да га пусти.

У канцеларију уђе писар, а за њим пандур унесе једно сандуче, и спусти га на патос с пажњом, која је ишла до страхопоштовања.

Кад је то учињено, писар, који дотле само беше назвао Бога па се окренуо да види шта пандур ради, рече: „ево донео сам динамит, који је нађен на прузи; сад сам се вратио са увиђаја“.

Динамит, шта, динамит, узвикнух ја и нехотице, добро поплашен присуством ове паклене материје, али се брзо прибрах и рекох да га носе у срез, па да се тамо, по могућству, од стручних људи разбере, како се може уништити без опасности, јер није било разлога, да се он чува овако при канцеларији.

Са онолико исто пажње, којом је спуштао сандуче, пандур подиже ово и изнесе га.

Мени чисто нешто лакну.

За тренут ја замислих један најгори случај.

Да је, мишљах, пандур ово сандуче испустио, и оно треснуло о патос, шта би све било.

Један ужасан тресак, па онда од читаве зграде и мене само ситна парчад, и ја ту под рушевинама, искидан на комаде, завршујем живот за свагда.

А деца, а кућа? Брр!!

Хвала Богу кад оде, а овај писар могао је што и паметније измислити, а не да ми уноси ово зло у канцеларију, мишљах ја....

За после подне писар је одредио комисију за преглед овога динамита.

Узео је једнога инжењера и једног апотекара, јер су по његовом нахођењу, они једино могли знати шта треба радити са овим ђаволом.

Сандучету је прво пришао инжењер, и пошто је онако поиздаље погледао ону црно сиву смесу у плеханој кутијици, од које су полазила два три цилиндрична кљуна у разним правцима, он је изјавио, како је у својој пракси сва разбијања вршио барутом, те не ће моћи да да обавештења, каква је ово смеса, и шта ваља са њом радити.

Остало је, дакле, да мишљење апотекара буде пресудно.

И он са пуно достојанства приђе сандучету, и лагано, лагано подиже кутију.

Пошто је окрете овако и онако, он скоро дрхтавим гласом рече: „пироксин, једно од најразоравајућих средстава“, па таман да да и потребно упуство, како ће се уништити, али га у томе прекиде улазак Стојана сајције, који је дошао, по ранијем позиву, да оправља сат.

Како је већ у чаршији и он слушао о нађеном динамиту, то му беше јасно о чему је реч, па како има обичај да је у свакој чорби мирођија, то онако без дозволе зграби из руку апотекаревих ону кутију, пропраћајући ту радњу примедбом: „тој ли је тија динамит, што казујев по чаршију“.

„Полако, полако“, зачу се у један мах неколико гласова, и сви га прекореше што се меша у ствари, које не разуме.

„Де небојте се, бре братко, не бојте“, рече им Стојан, загледајући ону кутију са свију страна.

Писара већ беше издало стрпљење и он заповедно рече: „остави то, немој да направиш какву несрећу“.

Стојан га погледа некако чудновато. То не беше поглед сажалења, али потсмења свакако, па онда издиже ону кутију и тресну је о патос.

У соби се сви скаменише. Очекивао се ужасан тренутак. Инжињер беше скочио на касу сандучару, а писар блед као крпа, разрогачених очију гледаше у Стојана као у дивљу звер.

За Стојана беше ова ситуација неразумљива, и он онако доброћудно, како га Бог дао, рече: „море људи што ви је, зар се од електричку лампу плашите?!“

Сви упреше своје погледе у ону кутију, која лежаше на патосу, и из које беше излетило једно парче смесе.

„Кокс“ рече инжињер. „Лампа“ додаде апотекар, а Стојан је узе и стрпа у џеп. „Ајде“ рече, „и од овој може да се извади нека вајда“.

„Пироксин“ прошапута писар па прсну у смех, а апотекар зграби шешир па кидну, наравно, много црвенији но што је дошао.

Д. С. Ћ.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Г. Драгољуб Ђ. Јовановић, писар среза мањанског, учинио је ово питање:

„У броју 33. „Полицијског Гласника“ од 23 августа 1902. године, уредништво је дало своје објашњење: да *задружни однос* из §. 57 и 507 *грађанског законика између оца и деце* — синова — не може стајати. Потврде овога гледишта налази у § 150 истог закона. Даље ради боље потврде овоме, помиње се члан 67 закона о непосредном порезу и члан 2. тач. 8. закона о таксама.

У броју 46. и 47. од прошле године, уредништво је понова изнело своје гледиште о овоме, али ту, поред свога мишљења: да између родитеља и деце не *постоји* задружни однос, — изводело је изнети два примера, где је Касацнија Суд двојачко тумачио, т. ј. по једноме да стоји, а по другоме да не стоји задружни однос.

Према свему овоме, ја ћу у кратким потезима изнети ово:

М. П. из Н. има у кући *два цунолетна сина*. Имају свега 9 хектара земље, рачунајући ту кућу са окућницом. Отац задужи имање код приватних лица. Тражи се наплата и овој се приступа. Дужник М. П. вели: „Не одричем дуг,

али га немам одкуда платити. Имања имам око 9 хектара, али у задрузи имам још 2 цунолетна сина“. — Суд и одбор на основу § 471. грађ. суд. пост. издаје уверење: „*Да дужник М. П. нема откуда платити приватне дугове, јер има свега 9 хектара земље; а у задрузи има два цунолетна сина — две пореске главе.*“

Исте године синови овога М. П. учинили су кривично дело и пресудама земаљских судова осуђени да плаће око 1000 динара кривичних трошкова. — Дело није из користољубља.

Извршна власт приступа извршењу пресуде. Осуђени веле: „Ми немамо никакве своје имовине. Живимо на имању свога оца М. П.“ — Отац изјављује: „Тако је. За мога живота моји синови немају ништа.“ — „Мојим имањем не ћу да плаћам њихове кривичне трошкове.“ — И опет уверење: „да синови М. П. немају никакве своје имовине одакле би платили 1000 динара кривичних трошкова, већ да живе на имању очевом и од његове милости.“

И тако својом *вештином* М. П. *земљоделца*, извршну власт и своје повериоце вуче за нос, благодарјећи неједнакој примени закона од стране власти и судова.

Као што видите у оба случаја М. П. победио је. Општетио је своје повериоце и није платио кривичне трошкове својих синова, а сутра ће, Боже здравља, искључити синове и наследства и сву имовину оставити унучадма, а тиме сачувати целокупну своју имовину.

Питам поштовано уредништво шта је ово? Зар кад сељак задужи своје имање код приватна — онда су синови задругари, а кад треба плаћати кривичне трошкове синова, онда они немају ништа — *нису задругари?!?!...*

Узгред још ово: чл. 72. закона о устројству војске признаје синове за задругаре, и шта више не одобрава деобу док се личном задругару — сину — не набави прописан коњ са прибором (види распис Г. Министра војног од 12. новембра 1903 год. А.Р.Бр. 8050 — војни лист бр. 47. од 26. новембра 1903 год. страна 911—912).

— На ово питање одговарамо:

Све што се могло рећи о одношају родитеља и деце, према законима који код нас постоје, ми смо рекли у бројевима нашега листа, који се помињу у предњем питању.

Сада немамо ништа ново да додамо.

Тамо је, међутим, јасно утврђено, да између малолетне деце и родитеља не може бити задружног одношаја, и да родитељи не морају плаћати никакве друге кривичне осуде сем оних трошкова, побројаних у тач. 4. и 5. §. 322. крив. суд. поступка, а тако исто довољно је објашњено, како наш највећи суд — Касацнија — мисли о одношају, који настаје после цунолетства.

Како је г. Јовановић, нарочито истакао супротност одредаба из §. 471. грађ. суд. пост. и ових из §. 507. и 517. грађанског закона, и последице које се из примене ових јављају, то ћемо и ми рећи о томе што мислимо.

Дакле, и ако у први мах изгледа, да ове две одредбе задивљују човека својом супротности, ипак, кад се мало боље размисли, нема тамо ничега чудноватог.

На име: из економско-политичких разлога, законодавац је унео одредбу у §. 471. грађан. суд. пост. да се свакој пореској глави у кући заштити извесно земљиште од продаје за при-

ватне дугове, не говорећи ништа о томе: да ли су ови задругари или не.

Он о томе просто и не разбира, него само тражи да је неко пореска глава, па му даје ово благодетење, како се не би створио сељачки пролетаријат.

Из ових, дакле, разлога, он је одступио, до неке, од принципа цивилнога права, и поставио ово ограничење.

У §§ 507. и 517., регулишући одношај задруге, он је поставио такве услове, који између малолетне деце и оца никад не постоје, и зато не може ни задруге бити.

Овај одношај не може да измени ни та околност, што се у чл. 72. зак. о устројству војске признаје између оца и деце неки задружни одношај, јер је и та одредба ушла из обзира државне целесходности, као и она у § 471. грађ. суд. поступка.

* * *

Један општински писар пита:

„У једном општинском суду заваде се два парничара, и грдили су се дотле, докле нису истерани на поље, јер са грдњом нису хтели престати ни онда, кад их је суд позивао да престану, већ су се чак и овоме противили.“

Наравно, да су се они служили свакојаким погрдним речима.

За ово непристојно понашање и неред, суд их је осудио са по пет дана затвора на основу тач. 3. §. 360 и §. 327. крив. закона.

По жалби осуђених, начелник срекни пошти је ову пресуду, налазећи, да овде не стоји дело из помнутих законских одредаба, већ дело друге врсте, за које наш кривични закон не предвиђа казну, па зато не могу бити ни осуђени, ако се не би применио §. 30. кривичног судског поступка.

Суд општине нашао је, да ове примедбе средске власти не одговарају закону, јер он није надлежан да примењује казну из §. 30. крив. суд. поступка, пошто би то прелазило границе његове надлежности, одређене чл. 94. под б. зак. о општинама и §. 4. полиц. уредбе.

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овоме“.

— На ово питање одговарамо:

Истина, у кривичном закону није нарочито предвиђено, како ће се казнити они, који се пред општинским судом свађају, грде и праве неред, али одатле се ипак не може извести закључак, да такво поступање чини кривцу „свога рода“.

Чим су они изазвали неред и зарму, па се ни на опомену суда нису хтели смирити, онда их је суд могао казнити по тач. 3. §. 360. у вези са §. 327. крив. закона, ако је тај неред одиста узео тако широке размере, улазећи чак у сукоб и са самим часницима општинским, да су они заслуживали и већу казну од оне, коју може изрећи сам председник по тач. 5. чл. 109. зак. о општинама.

Неред начињен на улици, у механи, у општини или где му драго, доноси увек као последицу казну из §. 360. крив. закона.

Казна из §. 30. кривич. суд. поступка, није се могла применити у овоме случају, јер је тамо дато право само ислеђујућем судији или чиновнику у случајевима истраге за злочине и преступе, у који се ред не могу убројати кметови, који се у §. 19. истина помињу као последне

власти, али под именом кметова, који би термин био одржан и у §. 30., да се и на њих помињало.

А да се на њих није помињало у §. 30. види се и отуда, што је максимум казне 3 дана затвора, а кривац никад не може остати под истрагом у општини више од 24 часа према наређењима §. 132. крив. суд. поступка.

Према овоме, среска власт није требала да ништи пресуду општинског суда, ако се из акта истраге могла уверити, да су они одиста направили такав неред и улазили у сукоб са општинским органима, да је овом казном требало одржати ред, који пред судом треба да влада, и заштитити општинске органе од погрда и увреда.

* * *

Један општински писар, опет, пита:

«Треба ли наплаћивати таксу из т.бр. 87 и 87 а за решења; којима се казна затвора новцем замењује, или не?»

— На ово питање одговарамо:

У свима случајевима, кад се казна затвора замењује новцем и обрнуто, треба наплаћивати таксу по 2 динара у маркама из тач. бр. 87 и 87 а закона о таксама.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јоца Сакошанин, познати коцкар, 30. јануара тек. године украо је 9 бушених дуката и 20 динара ситнице Мити Вожовићу, из



Петријева; и побегао. Крадљивац има 24—25 г., омамен је, дежмекаст, у лицу пун, бркова малих смећих, у одећу је од црног сукна. Начелство окр. смедеревског депешом Бр. 1129 моли све полициске власти за тражење овог крадљивца.

Милутин Јоксић, скитница, извршио је крађу ствари Милану Јоксићу, ложању у стругари прометне банке и том приликом однео му

1 пар црног одећа, 1 вреќапут од шевијота, 1 женски капут, 1 крагњу, 1 ручни куфер са 2 пара преобуке и друге ствари у вредности 135 динара. Крадљивац Милутин има 18 година, црномањаст је, сувољав, доста дуга носа, омамен, домали прет на левој руци до лица му је осечен; у одећу плавом, на ногама има ципеле, на глави жут, филцани шешир. Можда сада има на себи украђено одело. Позивају се све полициске власти, да крадљивца са покрађом најживље потраже, и у случају проналазка Управи града Београда стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 4073.

Илија Алексић, Пећанац, из Товрљана, среза прокупачког, 1. ов. м-ца у вече око 7 часова, тешко је обранио из револвера Радивоја И. Драгутиновића, бив. чувара шума из Куршумлије, па по извршеном делу побегао. Илија има 60 година високог је раста, погрбљен, сувољав, бркова малих, смећих, браде мале и ретке, проседе, косе проседе жућкасте; у одећу од белог сукна, поврх кога носи војнички шињер, а на глави шајкачу. Позивају се све полициске власти, да Илију живо потраже и нађеног спроведу начелнику среском у Куршумлију, с позивом на Бр. 1021. УБр. 4109.

Петар Миленковић, из Пилатовића, притвореник началника среза пожешког, који је одговарао за извршену крађу Младену Костићу, механицији из Пожеге, побегао је 28. ов. м-ца из притвора. Он има 25 год., стаса је средњег, на десном образу има брадавицу, бркова малих, очију и обрва црних, носа правоног; од одећа има на себи: чакшире и памукају од сукна, на глави шајкачу, на ногама опанке. Позивају се све полициске власти, да Петра живо потраже и нађеног спроведу начелнику среза пожешког, с позивом на Бр. 11044. УБр. 3622.

Бождар Симић — Крилић, из Раче, ср. лепеничког, притвореник Првостепеног Суда крагујевачког, побегао је 17. јануара ове год. из притвора у коме је био због опасне крађе. Он има 16 год., добро је развијен, стаса је средњег, очију црних, без бркова, носа подугачког, образа дугуљастих. Позивају се полициске власти, да Бождара живо потраже и нађеног спроведу начелству округа крагујевачког, с позивом на Бр. 1379. УБр. 3627.

ТРАЖИ СЕ

Мирољуба Пантовића, бив. шегрта код Рајковића и Ђуковића, књижара овл., кога је нестало ових дана, тражи Управа града Београда актом Бр. 3729. Мирољуб је родом из Краљева, има 12 година, средњег је стаса, очију и косе црне, у опште је црномањаст. Ко би о њему ма шта сазнао, моли се да о томе извести Управу, или г.г. Рајковића и Ђуковића.

Светолика сина Гроздена Новаковића, из Г. Лајковца, среза колубарског, који је отишао 28. јануара ове год. од своје куће, тражи начелство округа ваљевског актом од 2. фебруара ове год. Бр. 1187. Он има 12 година, малог је стаса, риђ, пун, округлих образа, у одећу сељачком. Нађеног треба упутити начелству округа ваљевског, с позивом на Бр. 1187. УБр. 4526.

СКРЕЂЕ СЕ ПАЖЊА

Илија Гавриловић, бив. осуђеник, по издржању осуде пуштен је у слободу 4. тек. м-ца и од стране Управе града Београда спроведен у село Конарево, среза жичког, ради издржања петогодишњег надзора. Илија се не сме удаљити из свог села без знања и одобрења надлежне власти. Скређући на ово пажњу свима полициским властима, — Управа града Београда позива их да обрате најстрожију пажњу на кретање Илијино, и да је о сваком његовом по-



отупку нарочито извештавају. Илија сада има око 50 год., стаса је средњег, сувољав, очију граорастих и упалих, јаголица испупчених, чеља високог и испупченог, носа дугуљаста и шицаста, косе, бркова и брадо смеће и врло мало проседе, бркова подужних и ретких, браде мале и шицасте, по темену је прилично ћелав. Фотографија коју износимо, датира се од 4. о. м-ца.

Ђорђе Михаиловић, из села Пустовна у Ново-пазарском сандраку, пресудом начелства округа моравског, од 5. децембра прошле године под Бр. 15.283, кажњен је са 20 дана затвора и прогонством у место рођења.

Како је исто начелство сазнало, да се Ђорђе пре 15 дана понова вратио у Србију,



то се овим скређе пажња свима полициским и општинским властима, да га у своме крају потраже па са њим по закону да поступе. Ђорђе је познат као обијач каса, а сем тога у Бугарској је био осуђиван за неколико опасних крађа. Лични му је опис овај: стаса омањег, средње развијен, у опште црномањаст; особених знакова нема.